

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Педагогічний факультет
Кафедра початкової освіти та інноваційної педагогіки

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)
«СУЧАСНИЙ ПІДРУЧНИК ДЛЯ НУШ»

ОПІ Початкова освіта

Рік навчання **2024-2025**, семестр **7**

Форма навчання (*денна, заочна*)

Галузь знань

A «Освіта»

Спеціальність

A3 «Початкова освіта»

Перший (бакалаврський)

рівень вищої освіти

Кафедра
та викладач

Кафедра початкової освіти та інноваційної педагогіки

Викладач: **Чайченко Валентина Федорівна** – кандидат педагогічних наук, доцент

Профіль викладача на сторінці кафедри/факультету:

<https://pf.udu.edu.ua/fakultet/struktura/kafedry/kafedra-pochatkovoi-osvity/pro-kafedru-pmpn#chaichenko-vf>

E-mail: v.f.chaychenko@npu.edu.ua

**I. Основна
мета/цілі навчання**

Мета і завдання навчальної дисципліни полягають у підвищенні професійної компетентності майбутніх учителів з оцінювання якості освітніх матеріалів та формування вміння організувати роботу з сучасним підручником на уроках у Новій українській школі.

**II. Місце
навчальної
дисципліни в
освітній програмі**

Навчальна дисципліна ***вибіркова***
Цикл ***професійної підготовки***

**III. Обсяг
навчальної
дисципліни**

	<i>Денна ф.н.</i>	<i>Заочна ф.н.</i>
<i>Кількість кредитів</i>	3	3
<i>Загальна кількість годин</i>	90	90
<i>Лекційні заняття</i>	10	4
<i>Семінарські/практичні заняття</i>	13	8
<i>Самостійна робота</i>	57	78

**IV. Короткий зміст
навчальної**

Змістовий модуль 1. Концептуальні засади побудови підручників початкової освіти

Тема 1. З історії створення шкільного підручника.

- Шкільний підручник як об'єкт, що історично розвивається.
- Етапи підручникотворення в галузі початкової освіти України
- Сучасний стан підручникотворення в Україні.

Тема 2. Підручник для початкової школи

- Поняття про шкільний підручник.
- Найважливіші характеристики підручника.
- Психологічні основи побудови навчальної книги.
- Варіативність навчальної літератури.
- Підручник у системі навчально-методичного комплексу.

Тема 3. Функції підручника.

- Система функцій шкільного підручника: інформаційна, трансформаційна, систематизації, закріплення і контролю, самоосвіти, інтегруюча, координуюча, розвивально-виховна.
- Характеристика провідних функцій підручників: інформаційної, розвивальної, мотиваційної, виховної.

Змістовий модуль 2. Сучасний підручник як засіб побудови процесу навчання в НУШ

Тема 1. Аналіз і оцінювання шкільних підручників.

- Комплексний аналіз підручників для початкової школи.
- Підручник у системі навчально-методичного комплексу
- Підручник і методична література для вчителя.

Тема 2. Структура підручника.

- Поняття про структуру підручника.
- Модель структури підручника.
- Навчальні завдання і вправи як структурний компонент підручника.
- Класифікація навчальних завдань за різними ознаками.
- Дидактичні основи використання ілюстративного матеріалу.

Тема 3. Організація роботи з підручником на уроках у початковій школі.

- Робота з підручником як метод навчання та його складові.
- Організація роботи з кожним зі структурних компонентів.
- Аналіз ілюстративного матеріалу.
- Використання навчальної книги на різних етапах уроку.
- Самостійна робота учнів з підручником.

Тематика практичних занять

- Типові програми і підручники для початкової школи: проблема взаємозв'язку.
- Навчально-методичне забезпечення освітніх галузей початкової школи.
- Розвивальна спрямованість сучасних підручників для початкової школи.
- Навчальні завдання у структурі підручників для початкової школи.
- Ілюстративний матеріал у структурі підручників для початкової школи.
- Інтерактивний електронний додаток до підручника.

Орієнтовний перелік завдань для індивідуальної самостійної роботи

- Дослідження питання історії розвитку підручникотворення у вітчизняній та зарубіжній освітах.
- Аналіз варіативних підручників освітніх галузей початкової освіти.
- Актуальні проблеми змісту початкової освіти та їх врахування у процесі створення підручника для початкової школи.
- Формування у молодших школярів умінь працювати з підручником.
- Потенціал електронного підручника в сучасній системі початкової освіти

V. Результати навчання	№	Результати навчання	Компетентності
	1	ПР-06 Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.	СК-3 Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної. СК-6 Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей
	2	ПР-07 Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.	молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій. СК-7 Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.
	3	ПР-12 Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.	

VI. Порядок і критерії оцінювання

Форми поточного контролю: Модульні контрольні роботи.

Методи поточного контролю: усне опитування, тести, практичні завдання.

Форма підсумкового контролю: Залік

Методи поточного контролю: усне опитування

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
Змістовий модуль № 1			Змістовий модуль № 2				
<i>T 1</i>	<i>T 2</i>	<i>МКР 1</i>	<i>T 3</i>	<i>T 4</i>	<i>T 5</i>	<i>МКР 2</i>	100
10	10	10	40	10	10	10	

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного та модульного контролів (денна ф.н.)

№	Види діяльності	Коефіцієнт (вартість) виду	Кількість робіт	Результат
1	Практична робота на заняттях / самостійні роботи / участь у вебінарах/тренінгах, що відповідають тематиці даного ОК*	5-10	10	80
2	Модульні контрольні роботи	10	2	20
Підсумковий рейтинговий бал				100

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного та модульного контролів (заочна ф.н.)

№	Види діяльності	Коефіцієнт (вартість) виду	Кількість робіт	Результат
1	Практична робота на заняттях / самостійні роботи / участь у вебінарах/тренінгах, що відповідають тематиці даного ОК*	10-15	5	80
2	Модульні контрольні роботи	10	2	20
Підсумковий рейтинговий бал				100

*Здобувачам можуть зараховуватися бали за неформальну освіту (участь у професійних семінарах, вебінарах, тренінгах тощо) з відповідних тем курсу (замість окремих видів практичної чи самостійної роботи з курсу). Для цього студенти мають представити сертифікат учасника/учасниці і підготувати короткий звіт-аналіз опрацьованих питань.

Важливі зауваги щодо оцінювання!

Навчальна дисципліна завершується заліком, тому максимальна кількість балів, яку здобувачі можуть набрати протягом семестру - 100. Залік виставляється як сума поточних балів. Якщо студент бажає підвищити загальний бал, то підсумковий контроль під час заліку викладач проводить в усній формі (опитування).

Якщо здобувачі не отримали 35 балів, у наступному семестрі вони проходять цю навчальну дисципліну повторно на платній

основі.

Критерії оцінювання

Під час усних відповідей: повнота та правильність розкриття питання; логіка викладення, культура мовлення, впевненість та аргументованість, використання у відповіді посилань на інформацію з основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників та інших методичних видань тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння та самостійні оцінні судження, висновки.

Під час виконання письмових завдань: повнота та правильність розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати самостійні висновки, ступінь сформованості практичних умінь, досвід творчої та пошукової діяльності, акуратність оформлення письмової роботи.

Рівні відповідності критеріям

Високий рівень (90 – 100 балів). Здобувачі засвоїли зміст навчальної дисципліни повністю, вільно володіють навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язують завдання різних видів складності, аргументовано висловлюють свої думки, займаються самоосвітою, можуть брати активну участь в наукових та творчих проектах. Виконали усі практичні / самостійні завдання правильно та ґрунтовно. Демонструють здатність пов'язувати теоретичні знання з курсу з практичним досвідом професійної діяльності.

Достатній рівень (80 – 89 балів). Здобувачі засвоїли зміст навчальної дисципліни в необхідному обсязі, володіють навчальним матеріалом, виконали завдання до кожної теми, проте у відповідях допускають деякі неточності. Уміння продуктивні, проте без вияву творчості. Здатні працювати самостійно, проте допускає неточності.

Середній рівень (70 – 79 балів). Здобувачі засвоїли зміст навчальної дисципліни в повному обсязі, але його знання містять неточності та помилкові судження, уміння проявляються на репродуктивному рівні. Здобувачі не можуть сформулювати самостійні оцінні судження та висновки.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувачі загалом опанували навчальну дисципліну, але більшість тем засвоїли поверхово, частково. При виконання практичних завдань допускають помилки та потребують допомоги викладача чи колег-студентів.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувачі засвоїли навчальну дисципліну поверхово, володіють навчальним матеріалом на елементарному рівні, демонструють фрагментарні знання, не можуть самостійно виконати більшість практичних завдань. Виконали частину практичних / самостійних завдань з суттєвими помилками та недоліками.

Незадовільний рівень: 35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувачі не засвоїли більшості тем, володіють елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміють логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку, практичні уміння не сформовані; **0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни.** Здобувачі не виконали більшості завдань, не володіють навчальним матеріалом, змістом курсу не оволоділи.

VII. Політика курсу

Політика щодо відвідування: здобувачі дотримуються вимог чинного законодавства України, Статуту УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/statut-ukrayinskoho-derzhavnoho-universytetu-imeni-mykhayla-drahomanova>) і Правил внутрішнього розпорядку УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/pravyla-vnutrishnoho-rozporiadku-udu-imeni-mykhaila-drahomnaova>), відвідують заняття відповідно розкладу, дотримуються етичних норм поведінки. Усі учасники освітнього процесу дотримуються загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати атмосферу доброзичливості, відповідальності, порядності й толерантності. Відвідування занять з курсу є обов'язковим за визначеним деканатом розкладом. За об'єктивних причин

(лікарняний, заява) заняття може бути відпрацьованим. Атмосфера на заняттях повинна бути творчою, відкритою до конструктивної критики. Недопустимі запізнення на заняття; списування.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Усі завдання передбачені навчальною програмою мають бути виконані у встановлений викладачем термін. Практичні та самостійні завдання виконуються вчасно та здаються викладачу у визначені ним терміни. Роботи, що здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчою оцінкою (75% від максимальної оцінки).

Якщо здобувач отримав незадовільну оцінку під час екзамену, в нього виникає академічна заборгованість. Повторно скласти атестацію він повинен до початку наступного семестру в терміни, визначені деканатом.

Якщо здобувачі не погоджуються з оцінкою підсумкової атестації, вони можуть в день оголошення результатів подати в деканат апеляційну заяву. Наступного дня проводиться засідання апеляційної комісії. За письмового екзамена повторне опитування не проводиться. За усного комісія надає здобувачеві право продемонструвати свої знання. Про порядок складання екзаменів, перескладання і оскарження результатів див. «Положення про організацію освітнього процесу».

У разі неатестації перескладання відбувається з дозволу деканату. Здобувачі можуть здійснювати перескладання результатів навчання відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова», «Положення про порядок контролю якості знань студентів УДУ імені Михайла Драгоманова», «Положення про порядок ліквідації академічної заборгованості студентами УДУ імені Михайла Драгоманова» (посилання на Положення: <https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty>).

Політика щодо конфліктних ситуацій. Вирішення конфліктних ситуацій у ЗВО здійснюється відповідно до «Положення про врегулювання конфліктів в УДУ імені Михайла Драгоманова» (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-vrehuliuvannia-konfliktiv-v-udu-imeni-mykhaila-drahomanova>). Між учасниками освітнього процесу здійснюється партнерська взаємодія, толерантність і повага до кожної особистості.

Політика щодо академічної доброчесності ґрунтується на засадах «Положення про академічну доброчесність в УДУ імені Михайла Драгоманова» (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-akademichnu-dobrochesnist-udu>). Викладач ознайомлює здобувачів вищої освіти з правилами поведінки на заняттях, користуванням засобами електронного зв'язку, недопущенням академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, списування, акцентує увагу на заборону використання додаткових джерел інформації під час оцінювання знань, при використанні Інтернет-ресурсів зазначається використане джерело. Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

Умови для інклюзивного вивчення освітнього компонента: дана навчальна дисципліна може викладатися для людей з особливими освітніми потребами. Форми і методи інклюзивного навчання обираються з урахуванням індивідуальних потреб здобувача. Обов'язково поєднуються фронтальні, індивідуальні та групові ФОНД. Традиційні методи навчання поєднуються з інтерактивними і спеціальними (методи педагогічного супроводу та корекції, тощо).

VIII. Основні інформаційні ресурси

1. Державний стандарт початкової загальної освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87). URL: <http://www.mon.gov.ua>
2. Кодлюк Я. П. Підручник для початкової школи: теорія і практика. Тернопіль: Підручники і посібники, 2004. 288 с.
3. Кодлюк Я. П. Теорія і практика підручкотворення в початковій освіті: Підручник для студентів. К.: Інформаційно-аналітична агенція «Наш час», 2006. 368 с.
4. Концепція «Нова українська школа» [Електронний ресурс]. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya>
5. Ліпчевська, І. Л. (2021). Потенціал електронного підручника в сучасній системі початкової освіти. Проблеми сучасного підручника: Ключові компетентності та предметні навички, 129–132. <http://lib.iitta.gov.ua/725755/>
6. Лукіна Т. О. Якість українських підручників для середніх загальноосвітніх шкіл: проблеми оцінювання і результати моніторингу. К.: ВЦ «Академія», 2004. 200 с.
7. Навчальні програми для початкової школи [Електронний ресурс]. URL: <http://www.mon.gov.ua>
8. Нова українська школа: poradnik для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
9. Пометун, О. І., & Гупан, Н. М. (2014). Проектування шкільного підручника: Вимоги і проблеми. Проблеми сучасного підручника, (14), 564–573.
10. Проблеми сучасного підручника: збірник тез міжнародної науковопрактичної конференції (наукове електронне видання), 14 травня 2019 р., К.: Педагогічна думка, 2019. 136 с. https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/zbirnyk-tezy_psp_2019.pdf
11. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підручник. К.: Грамота, 2012. 504 с.
12. Фурман А. В. Теорія і практика розвивального підручника. Тернопіль: Економічна думка, 2013. 288 с

***Обговорено та затверджено на засіданні кафедри початкової освіти та інноваційної педагогіки
Протокол № 5 від 6 лютого 2025 року***
